

# Nghiên cứu cấu trúc và ngữ nghĩa của tiêu đề bài hát về tình yêu đôi lứa trong tiếng Việt và tiếng Anh

Ngô Thị Khai Nguyên\*

\*ThS. Trường Đại học Ngoại ngữ, Đại học Huế

Received: 20/7/2024; Accepted: 29/7/2024; Published: 5/8/2024

**Abstract:** As society develops, people's need for entertainment is also increasing, and music therefore plays a very important role in our spiritual life. Music is a connecting link that brings people closer together. To be successful, a song not only needs a good melody and touching words, but also an impressive title, which does attract listeners. In this research, we focus on analyzing 200 Vietnamese and English song titles about love between couples collected from the internet in order to find out the similarities and differences in the way the titles are made in terms of structure and semantics in Vietnamese and English language.

**Keywords:** Ways of naming titles, structure, semantics, love songs, English and Vietnamese

## 1. Đặt vấn đề

Trong tất cả các thể loại âm nhạc, nhạc trẻ hay nhạc về tình yêu đôi lứa (TYĐL) vẫn luôn chiếm phần lớn số lượng cũng như tình cảm yêu mến của người nghe. Bài hát hay thì trước tiên cái tiêu đề của bài hát cũng phải hay thì nó mới có thể tạo được sức hút đối với người nghe. Thông thường, chúng ta có thể nhận diện chút gì đó về nội dung của ca khúc qua tiêu đề nhạc phẩm, và tùy thuộc vào từng dòng nhạc, từng thời kỳ, những cái tên sẽ có các đặc điểm khá rõ để nhận biết. Có những cái tên trực tiếp, có những cái tên gián tiếp, có những cái tên cụ thể, và cũng có những cái tên gợi mở trí tưởng tượng cho người đọc. Có nhiều yếu tố để tạo nên sự thành công của một bài hát và tên bài hát là một trong những yếu tố quan trọng vì nó là những từ ngữ đầu tiên gây nên những ấn tượng về tác phẩm trong lòng của người nghe.

Những ngôn ngữ và những nền văn hoá khác nhau thì sẽ có những cách đặt tiêu đề bài hát cũng khác nhau. Để hiểu rõ hơn về những ý tứ ẩn chứa trong từng tiêu đề bài hát thì vẫn còn đang rất ít người quan tâm. Nhiều người mới chỉ chú tâm nghe nhạc chứ ít khi chú ý đến những dụng ý của tác giả khi tác giả đặt tên bài hát của mình. Vì vậy, đây là một đề tài mới và ít người quan tâm cho nên chúng tôi lựa chọn đề tài này để khám phá một số điểm giống và khác nhau trong cấu trúc và ngữ nghĩa của các tiêu đề bài hát về TYĐL trong tiếng Việt và tiếng Anh. Qua bài nghiên cứu này, hy vọng mọi người sẽ có một cái nhìn sâu sắc hơn về đặc điểm cấu trúc và ngữ nghĩa của các tiêu đề bài hát về TYĐL trong tiếng Việt và tiếng Anh.

## 2. Nội dung nghiên cứu

### 2.1. Đối tượng và phương pháp nghiên cứu

Ngữ liệu nghiên cứu gồm 200 bài hát về TYĐL bao gồm 100 bài hát về TYĐL (tiếng Việt) và 100 bài hát về TYĐL (tiếng Anh). Các bài hát được sưu tầm và thu thập từ nguồn internet xuất hiện từ năm 1980 đến năm 2022. Đối tượng nghiên cứu là cấu trúc và ngữ nghĩa của tiêu đề các bài hát về TYĐL trong tiếng Việt và tiếng Anh. Các phương pháp nghiên cứu chủ yếu được sử dụng là: phương pháp so sánh - đối chiếu (đối chiếu cấu trúc, đối chiếu ngữ nghĩa) và phương pháp phân tích - tổng hợp. Ngoài ra, bài nghiên cứu còn sử dụng các thủ pháp khác như thống kê, sơ đồ hóa...

### 2.2. Khảo sát tiêu đề bài hát về TYĐL trong tiếng Việt và tiếng Anh trên bình diện cấu trúc

Bảng 2.1. Các đặc điểm cấu trúc của tiêu đề bài hát về TYĐL trong tiếng Việt và tiếng Anh

Bài hát		Từ	Cụm từ	Câu
Tiếng Việt	Số lượng	2	69	29
	Phần trăm	2%	69%	29%
Tiếng Anh	Số lượng	12	56	32
	Phần trăm	12%	56%	32%

Đầu tiên, hình thức cấu tạo tựa đề bài hát là là bằng từ. Tựa đề của các bài hát có thể là động từ, danh từ, tính từ hay trạng từ. Trong 100 tiêu đề bài hát tiếng Việt thì có 2 bài hát có cấu tạo là một từ, chiếm 2%: *Nắng (Bảo Uyên)* và *Yêu (Khắc Việt)*. Trong 100 tựa đề bài hát tiếng Anh thì có 12 bài hát có cấu tạo là một từ, chiếm 12%, ví dụ như *Forever (Stratovarius)*, *Closer (Chainsmokers & Halsey)*, *Crush (David Archuleta)*, *Smile (Daniel Skye)*...

Thứ hai, hình thức cấu tạo tựa đề bài hát là bằng cụm từ. Việc đặt nhan đề đa phần sử dụng hình thức cụm từ. Trong tiếng Việt, việc sử dụng cụm từ làm tiêu đề chiếm 69%, trong đó chủ yếu là cụm danh từ, cụ thể gồm 43 bài hát (chiếm 43%), ví dụ như: *Vùng lá me bay (Như Quỳnh)*, *Chuyện hoa sim (Như Quỳnh)*, *Gót hồng (Lam Trường)*, *Xe đạp (Thùy Chi & M4U)*, *Mùa yêu đầu (Đình Mạnh Ninh)*... còn lại là nhan đề sử dụng các loại cụm từ khác (chiếm 26%). Trong tiếng Anh, việc sử dụng cụm từ chiếm 56%, trong đó cụm danh từ được dùng để đặt tựa đề bài hát tiếng Anh cũng chiếm đa số, cụ thể gồm 28 bài hát có tựa đề là cụm danh từ (chiếm 28%), ví dụ như: *A thousand year (Christina Perri)*, *A little love (Fiona Fung)*, *My valentine (Jim Brickman & Martina McBride)*...; có 19 bài có tiêu đề là cụm động từ (chiếm 19%), như: *Love me for a reason (Boyzone)*, *Say you will (Tokyo Square)*, *Love to be loved by you (Marc Terenzi)*, *Thinking out loud (Ed Sheeran)*... Còn lại 9% tác giả sử dụng cụm tính từ, cụm giới từ, và cụm trạng từ để đặt tên cho bài hát.

Thứ ba, hình thức cấu tạo tựa đề bài hát là bằng câu. Việc đặt tên tiêu đề bài hát về TYĐL bằng câu trong tiếng Việt và tiếng Anh cũng chiếm tỷ lệ không hề nhỏ. Trong tiếng Việt có 29 bài hát (29%), tiếng Anh có 32 bài hát (32%). Trong đó, bài hát tiếng Việt được đặt tựa đề bằng câu trần thuật chiếm 19%, như: *Anh tin mình đã cho nhau một kỷ niệm (Luong Bằng Quang & Thu Thủy)*, *Mình già đi cùng nhau (Hoàng Bách)*... câu cầu khiến chiếm 10%, như: *Cho em một lần yêu (Đông Nhi)*, *Chờ anh nhé! (Hoàng Dũng)*, *Đừng lo anh đợi mà (Mr Siro)*... Cũng giống như trong tiếng Việt, đa số các bài hát tiếng Anh được đặt với tựa đề là câu trần thuật, gồm có 27 bài hát (chiếm 27%), như: *You Belong With Me (Taylor Swift)*, *I miss you (Blink 182)*, *Maybe I Love You (Lenka)*...; có 3 bài hát là câu cầu khiến: *Cry on my shoulder (Super Star)*, *Unbreak my heart (Tony Braxton)*, *Don't leave me alone (David Guetta & Anne-Marie)* và có 2 bài hát là câu nghi vấn: *What's my name? (Rihanna & Drake)*, *Can we kiss forever? (Kina & Adriana Proenza)*.

### 2.3. Khảo sát cách đặt tên bài hát về TYĐL trong tiếng Việt và tiếng Anh trên bình diện ngữ nghĩa

Về mặt ngữ nghĩa, các tựa đề bài hát tiếng Việt và tiếng Anh thường xoay quanh các chủ đề về con người; tâm trạng, cảm xúc, mong muốn của tác giả; sự vật, hiện tượng, kỉ niệm của tác giả đối với tình yêu và không gian, thời gian liên quan đến nội dung bài hát.

Bảng 2.2. Các đặc điểm về ngữ nghĩa của tiêu đề bài hát về TYĐL trong tiếng Việt và tiếng Anh

Tiêu chí	Tên bài hát Tiếng Việt		Tên bài hát Tiếng Anh	
	Số lượng	Phần trăm	Số lượng	Phần trăm
Tâm trạng, cảm xúc, mong ước của tác giả	40	40%	44	44%
Hình ảnh con người	13	13%	15	15%
Sự vật, hiện tượng, kỉ niệm.	19	19%	19	19%
Thời gian, không gian	28	28%	22	22%
Tổng cộng	100	100%	100	100%

Tiêu đề bài hát nói về tâm trạng, cảm xúc, mong ước của tác giả. Trong 100 tựa đề bài hát về TYĐL trong tiếng Việt có 40 tựa đề bài hát nói về tâm trạng, cảm xúc, mong muốn của tác giả dành cho tình yêu (chiếm 40 %). Ví dụ: *Hãy yêu anh như anh đã yêu em (Duy Khoa)*, *Em vẫn đợi anh về (Mỹ Tâm)*, *Chỉ còn những mùa nhớ (Bảo Trâm)*, *Mình yêu nhau từ kiếp nào (Dương Hoàng Yến)*... Trong 100 tựa đề bài hát tiếng Anh có 44 tựa đề bài hát nói về tâm trạng, cảm xúc, mong muốn của tác giả dành cho tình yêu (chiếm 44 %). Ví dụ: *Nothing gonna change my love for you (George Benson)*; *I do it for you (Bryan Adams)*; *Cry on my shoulder (Super Star)*; *I miss you, I'm sorry (Gracie Abrams)*...

Tiêu đề bài hát nói về hình ảnh con người. Trong 100 tựa đề bài hát tiếng Việt có 13 tựa đề bài hát nói về con người (bao gồm biệt danh hay những hình ảnh có liên quan đến con người) (chiếm 13 %). Ví dụ: *Mắt lệ cho người (Lệ Thu & Tì Công Phụng)*, *Người đàn ông tham lam (Hoàng Châu)*, *Công chúa bong bóng (Bảo Thy)*, *Có bé mùa đông (Trung Quân)*, *Em sẽ là cô dâu (Huy Cung & Minh Vương)*... Trong 100 tựa đề bài hát tiếng Anh có 15 tựa đề bài hát nói về con người (bao gồm tên riêng, biệt danh hay những hình ảnh có liên quan đến con người) (chiếm 15 %). Ví dụ: *My love (Westlife)*, *Your man (Josh Turner)*, *Until you (Shayne Ward)*, *Beautiful in white (Westlife)*, *Crush (Jennifer Paige)*...

Tiêu đề bài hát thể hiện kỉ niệm mà tác giả đã có với người yêu. Trong 100 tựa đề bài hát tiếng Việt

có 19 tựa đề bài hát nói về kỉ niệm mà tác giả đã có với người yêu (chiếm 19 %). Ví dụ: *Chiếc khăn gió ẩm* (Khánh Phương), *Đường tôi chờ em về* (Bùi Trường Linh), *Anh tin mình đã cho nhau kỉ niệm* (Lương Bằng Quang, Thu Thủy), *Xe đạp* (Thuỳ Chi & M4U)... Trong 100 tựa đề bài hát tiếng Anh có 19 tựa đề bài hát nói về kỉ niệm mà tác giả đã có với người yêu (chiếm 19 %). Ví dụ: *Unbreak My Heart* (Tony Braxton), *Take Me To Your Heart* (MLTR), *Tearin' Up My Heart* ('N Sync), *My heart Will Go On* (Celine Dion), *Lemon Tree* (Fool's Garden)...

*Tiêu đề bài hát nói về bối cảnh, không gian, thời gian.* Trong 100 tựa đề bài hát tiếng Việt có 28 tựa đề bài hát nói về bối cảnh, không gian, thời gian (chiếm 28 %). Ví dụ: *Ngày hạnh phúc* (Bằng Cường), *Mùa yêu đầu* (Đình Mạnh Ninh), *Chuyện của mùa đông* (Hà Anh Tuấn), *Chưa bao giờ* (Hoàng Dũng & Thu Phương), *Hẹn một mai* (Bùi Anh Tuấn), *Tháng mấy em nhớ anh* (Hà Anh Tuấn)... Trong 100 tựa đề bài hát tiếng Anh có 22 tựa đề bài hát nói về bối cảnh không gian, thời gian (chiếm 22%). Ví dụ: *The Day You Went Away* (M2M), *A Thousand Years* (Christina Perri), *Until The Time Is Through* (Five)...

*Tóm lại,* qua việc so sánh đối chiếu 100 bài hát về TYĐL tiếng Việt và 100 bài hát về TYĐL tiếng Anh, chúng ta đã có được những cách nhìn nhận mới cũng như là những nhận định về nét tương đồng và khác biệt về mặt cấu trúc và ngữ nghĩa trong hai ngôn ngữ Việt – Anh như sau:

- Xét về mặt cấu trúc, trong tiếng Việt, việc sử dụng tựa đề gồm 1 từ thực sự rất hiếm thấy, cụ thể là trong 100 tựa đề được khảo sát thì chỉ có 2 tựa đề gồm 1 từ, đó là *Nắng* (Bảo Uyên) và *Yêu* (Khắc Việt). Tỷ lệ xuất hiện tựa đề chỉ có 1 từ trong bài hát tiếng Anh cao hơn so với bài hát tiếng Việt 10%. Phần lớn các tựa đề bài hát đều là các cụm từ (lần lượt là 69% trong tiếng Việt và 56% trong tiếng Anh). Tần suất sử dụng câu để đặt tên cho tiêu đề bài hát trong tiếng Việt và tiếng Anh có sự chênh lệch nhẹ (tiếng Anh: 32%, tiếng Việt: 29%). Một điều đáng lưu ý đó là trong tiếng Anh, các tiêu đề bài hát chủ yếu được thể hiện dưới dạng câu khẳng định, ví dụ: *I Do It for You* (Bryan Adams), *Everday I love you* (Boyzone)... Trong các tiêu đề bài hát tiếng Việt, loại câu chủ yếu cũng là câu trần thuật nhưng trong tiếng Việt tần suất sử dụng các loại câu cảm thán hay câu nghi vấn là nhiều hơn so với trong tiếng Anh.

- Xét về mặt ngữ nghĩa, các tựa đề bài hát tiếng

Việt và tiếng Anh thường xoay quanh các chủ đề về con người; tâm trạng, cảm xúc, mong muốn của tác giả; sự vật, hiện tượng, kỉ niệm của tác giả đối với tình yêu và không gian, thời gian liên quan đến nội dung bài hát và không có sự chênh lệch đáng kể về tần suất xuất hiện.

Nhìn chung, cả hai ngôn ngữ đều có những phong cách riêng khi đặt tiêu đề cho bài hát, các tác giả đều mong muốn bài hát của mình có thể thu hút cũng như có thể tới gần hơn với khán giả.

### 3. Kết luận

Trong xu thế hội nhập, mở cửa, số lượng ca khúc ra đời ngày càng nhiều mỗi ngày, ta có thể thấy mỗi bài hát ra đời cũng giống như những đứa trẻ ra đời, mang trong mình bao niềm tin và hy vọng của bố mẹ. Các ca khúc được tung vào thị trường âm nhạc với những cái tên ẩn chứa một ý nghĩa nào đó, một tâm huyết từ chính trái tim của người nghệ sĩ. Nếu đặt tên một cách dễ dãi hời hợt hay chỉ là do ngẫu hứng, từ những cái tên “thừa chữ thiếu ý” sẽ làm giảm giá trị của tác phẩm âm nhạc. Nghệ thuật ngay từ những cái tên, vì đặt tên tác phẩm không chỉ đơn giản là viết một cái tên cho ca khúc mà nó còn liên quan, quyết định đến nhiều thứ, trong đó có việc thể hiện cá tính, cao hơn nữa là nhân cách, đạo đức của nghệ sĩ.

Bài nghiên cứu này là một nguồn kiến thức bổ ích cho việc dạy học ngôn ngữ học đối chiếu Anh-Việt, cho ta một cái nhìn mới khái quát hơn và có thể khám phá ra được những điều hay và bổ ích mà trước giờ ta đã bỏ qua hoặc chưa bao giờ biết tới.

### Tài liệu tham khảo

[1]. Brown, H.D. (1994). *Principles of Language Learning and Teaching*, 3<sup>rd</sup> edition. Prentice Hall Regents, New Jersey, 1994.

[2]. Ngũ Thiện Hùng, Trần Thị Thanh Thảo (2011). *Ngữ nghĩa của ẩn dụ về tình yêu trong các bài hát tiếng Anh và tiếng Việt*. Tạp chí Khoa học và Công nghệ, Đại học Đà Nẵng, số 3(44).

[3]. Đình Trọng Lạc, Nguyễn Thái Hoà (2009). *Phong cách học tiếng Việt*. NXB Giáo dục.

[4]. Ngô Thị Khai Nguyên (2020). *Những đặc điểm sử dụng từ vựng trong tựa đề phim tiếng Anh và tiếng Việt*. Tạp chí Khoa học Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế, số 3 (16).

[5]. Ngô Thị Khai Nguyên (2021). *Cấu trúc và ngữ nghĩa của tiêu đề phim lãng mạn trong tiếng Việt và tiếng Anh*. Tạp chí khoa học trường Đại học Sư phạm - Đại học Huế, số 1 (57)/2021, 127-134.